

Тетяна Баляк

Науковий керівник: к.е.н., доцент Гречаник Н. Ю.,

ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”,
м. Авано-Франківськ

ОСНОВНІ ТРЕНДИ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ: РИЗИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Питання глобального управління та викликів залишаються у центрі уваги світової спільноти. Щорічний Всесвітній економічний форум, який проходить у Давосі, щоразу акцентує увагу на цьому. Загострення соціальних проблем внаслідок стрімкого зростання розривів у рівнях доходів різних груп населення, загрозливого поширення безробіття серед молоді, погіршення умов життя значної частини населення породжує двоїсті настрої у суспільстві.

Необхідність реагування на виклики і загрози, пов'язані з дією довгострокових тенденцій глобального розвитку, потребує внесення відповідних змін до стратегій розвитку держав світу. Зокрема, особливої уваги потребують такі питання як оновлення та розвиток інфраструктури великих міст, реформування ринків зайнятості та систем соціального і пенсійного забезпечення. Вирішення таких питань потребує відповідну реалізацію державних програм та значних капіталовкладень,

Надзвичайно важливими для України напрямками стратегічного розвитку, які б дали максимальний ефект у контексті довгострокових тенденцій глобального розвитку, мали б стати такі:

– посилення конкуренції за обмежені природні ресурси (енергетичні, водні) та продовольство;

– зростання частки міського населення;

– зростання частки сфери інтелектуальних послуг, а також ролі освіти впродовж життя;

– реалізація національного проекту, спрямованого на зниження неефективності та енергоємності житлово-комунального господарства (шляхом заміни зношених комунікацій, переходу на прогресивні технології енергозбереження тощо), що дозволило б суттєво зменшити енергозалежність національної економіки та ризики для енергетичної безпеки країни;

– підтримка проектів, спрямованих на підвищення якості водоочищення, з огляду на стійку глобальну тенденцію щодо збільшення дефіциту питної води;

– розвиток аграрної сфери, спрямований на підвищення ефективності сільського господарства, якості продуктів харчування. Цей напрямок набуває особливого значення в умовах стійкої глобальної тенденції щодо посилення дефіциту якісного продовольства.

– реформування системи освіти, підвищення якості надання освітніх послуг впродовж життя кожної людини та їх доступність.

Доцільним також вважається внесення змін до державних програм соціального та економічного розвитку України з урахуванням нових тенденцій розвитку світової економіки, а також відповідних ризиків і загроз.

Виділяють п'ять головних тенденцій розвитку світової економіки:

Тенденція 1. Зростання світового середнього класу.

Близько 1 мільярда людей сьогодні продовжують жити за межею бідності: їхній дохід – менше 1,25 доларів на день. Проте є ще одна важлива тенденція: доходи людей на планеті поступово збільшуються. Але також зростає кількість людей з середніми доходами (10-20 доларів на день). Їх за 10 років побільшало на 386 мільйонів. Це дає аналітикам підстави говорити про глобальне зростання середнього класу.

2. Пришвидшення процесу урбанізації.

Наслідком зростання людей із середніми доходами є процес пришвидшення урбанізації. Пришвидшення урбанізації вестиме до двох головних наслідків. По-перше, це

зростання світового будівництва. Саме тут металургійна галузь, виробництво будівельних матеріалів, будівельні компанії, виробники меблів, текстилю, послуг дизайну можуть знайти свої перспективи. По-друге, це зростання попиту на базові ресурси, передусім їжу, воду та енергію. За прогнозами, попит на їжу між 2010 та 2030 роками може вирости на 35%, попит на воду – на 40%, попит на енергію – на 50%.

Тенденція 3. Підвищення попиту на якісні продукти харчування.

Зростання людей із середніми доходами означає просту річ: їм усім потрібно харчуватися, і харчуватися якісно. За даними ООН, для забезпечення продовольством дедалі більшої кількості мешканців планети щороку буде зростати. Ще важлива тенденція у світі — це збільшення попиту на воду. Більшість водних ресурсів потрібні не для прямого споживання, а й для сільського господарства: на цю сферу припадає лівова частка всього споживання води. Регіони зі швидким промисловим розвитком можуть відчувати дефіцит води, що змушуватиме їх шукати аграрну продукцію ззовні і нарощувати імпорт продовольства.

І тут теж шанс для України — нарощувати потенціал свого аграрного експорту в країни, які не зможуть виробляти достатньо харчів для свого населення. Це може бути новою тенденцією в найближчі роки, що може повністю змінити традиційне розуміння співвідношення «держав» та «територій».

Тенденція 4. Освіта як актив кожної людини.

Зростання середнього класу веде до зростання заощаджень. А вільні гроші часто інвестуються в освіту. Освіта стає дуже важливим активом: в сучасній економіці більше знань та умінь конвертуються в кращу роботу та кращий заробіток. З другого боку, система освіти продовжує застарівати і консервуватися, знання швидко втрачають новизну у світлі глобальних тенденцій. Поширення нових технологій зажадає від фахівців спеціальних складних знань і навичок, невластивих скороченим кадрам. Це посилить економічний розрив між висококваліфікованою та низькокваліфікованою працею людей.

Тенденція 5. Зростання якості життя населення та ставлення до власного здоров'я.

Знайти відносну міру рівня й якості життя надзвичайно складно в силу багатогранності змісту даного поняття, оскільки потреби людей у матеріальних та духовних благах знаходяться в постійній зміні та розвитку, взаємозалежності від внутрішніх та глобальних чинників: економічної ситуації, природно-кліматичних умов, географічного положення, фінансової забезпеченості тощо. Проте їх можна об'єднати на основі припущення про те, що достатня якість життя людини передбачає такі умови життєдіяльності, які забезпечують задоволення особистих потреб, сім'ї, потреб населення міста чи країни, окремої людини на якісно та кількісно прийнятному рівні.

Однак, важливо пам'ятати: в освіті, в економіці, в соціальній сфері Україна все більше залежить від глобальних тенденцій. Процеси, які відбуваються в Європі, Азії, Африці чи Америці мають дедалі пряміший вплив на наше сьогодення та наше майбутнє. Тому розуміння глобальних тенденцій може допомогти Україні краще адаптуватися до змін, які на нас чекають.

Список використаних джерел

1. Світ майбутнього. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://hromadske.ua/posts/svit-u-maibutnomu-5-holovnykh-tendentsii>.
2. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. Київ: Заповіт, 2018. 202 с.
3. Трансформації бизнес-культури: глобальні тренди [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://biz.nv.ua/experts/transformatsii-biznes-kultury-hlobalnye-trendy-2500675.html>.